Nova dejstva o spopadu tigrovcev na Mali gori 13. maja 1941

(Zapisi Filipa Tekavca in izjava Vinka Turšiča)

Iz zapuščine pokojnega Filipa Tekavca, podpolkovnika JLA iz Ribnice, sem te dni dobil dva nadvse zanimiva dokumenta od verodostojnega vira – Gašperja Tekavca, tudi sina Filipa Tekavca, ki želi na ta način rehabilitirati svojega očeta, ker ni bil noben izdajalec tigrovcev na Mali gori!

Gre za povsem nova dejstva o bivanju treh tigrovcev in njihovem oboroženem (strelskem) spopadu s karabinjersko-orožniško patruljo 13. maja 1941 na Mali gori, kakor tudi o političnem preganjanju njegove očeta v bivši Kraljevini Jugoslaviji.

Najprej predstavljam v prepisu (nelektorirane) zapise (na 4 lističih) Filipa Tekavca, podpolkovnika JLA, o razgovoru s Tonetom Majnikom, ko sta bila v partizanih, ki ga je Filip Tekavec kasneje novembra 1988 v Ribnici zapisal na 4 lističe. Glasi pa takole:

Iz Rešeta novembra (19)88 je zapaženo naslednje:
Govoriti s Francetom Grivcem (Urednik Rešeta).

- *Zakaj mi ni poslano obvestilo za šolo Sušje?*
- *Ali ve pisec članka Anton Majnik – da tisto orožje ni bilo namenjeno partizanom, ampak org. TIGR. V bivši Jug. je bil Majnik orjunaš v četniški uniformi in sta Zelen in Kravanja prišla v vezi Šmalca na Malo goro da izmenjata bivše Jug. dinarje v lire (več miljonov).*

Danilo se je ustrelil sam po predaji Majnika in na ta pok so se Italijani razbežali tako da je uspel pobegniti Majnik in Kravanja se je izvlekel iz barake v grmovje, za seboj ko se je puzal je vlekel nahrbtnik z jug. denarjem.

Ponovno so Italijani streljali v barako in ker ni bilo glasu, so jo odprli. Po izdaji so vedeli da so 3 banditi. Preiskali so okolico in našli ranjenega Kravanjo in denar (delili na kar. postaji).

Mrtvega Danila so odpeljali na pokopališče v totenkamro (to sem videl sam pozneje).

Kravanjo pa v Kočevje v bolnico in čez par dni v Ljubljano.

Majnik se je skrival pred Italijani od okupacije v Strugah (Podtabor) tam mu je kovač presekal verige.

Šmalc je bil v službi na banki (hranilnici).

Majnik se je predal in v času ko so ga vezali je počil v koči strel.

Tedaj se je v glavo ustrelil Zelen. Italijani so se razbežali, tako da je Majnik izkoristil priliko za beg proti Strugam. Kravanja pa je to priliko izkoristil, zbežal ranjen iz koče, seboj je vlekel nahrbtnik poln bivšega jug. denarja in se zamaskiral v grmovju. (Namreč Zelen in Kravanja sta prišla v to kočo radi menjave dinarjev za it. lire) katere bi jim posredoval za zamenjavo v Ribnici Šmalc.

Majniku je v Taboru lisice na rokah Majniku presekal kovač.

Zelena so izvlekli iz koče, a ostalo vojaštvo je preiskovalo grmovje in našlo Kravanjo. Nesli so ga na muli do žel. postaje ki ga je vlak odpeljal v kočevsko bolnico.

V Ribnici so si razdelili 30 milj. dinarjev.

Gor je šla četa z mulami in poleg karabinjerji in naši orožniki.
Malo spomina na pripovedovanje Majnik(a) ki me je povabil pod smreko na kozarec vina.

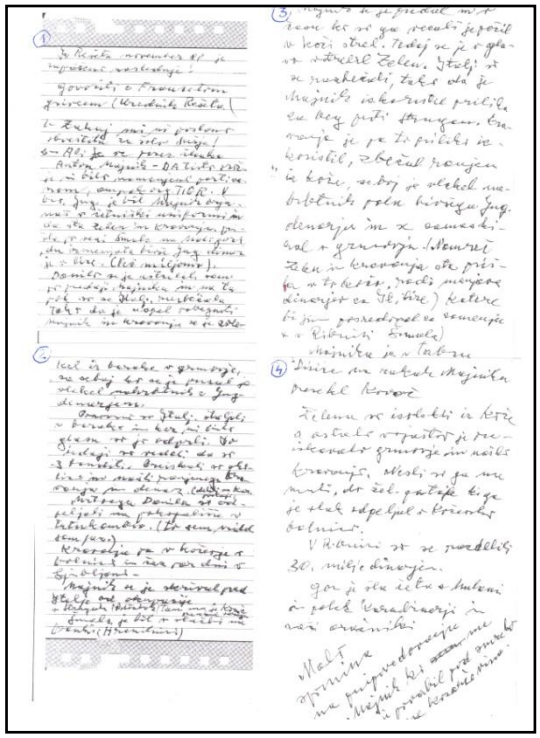

Zapisi Filipa Tekavca, 11/1988

Na podlagi navedene izjave Antona Majnika, ki jo je Filip Tekavec zapisal na 4 lističe novembra 1988 v Ribnici, izhajajo doslej nova dejstva, in sicer:

- dne 13. maja 1941 so trije tigrovci (Zelen, Kravanja in Majnik) v Češarkovi (Lovšinovi) koči na Mali gori pričakovali gospoda Antona Šmalca (1904-1972), uslužbenca ribniške hranilnice, da jim pomaga zamenjati 30 milijonov jug. dinarjev za italijanske lire;
- Ferdinand Kravanja ni naredil samomora, kakor se je do sedaj omenjalo, saj je celo (lažje) ranjen uspel zbežati iz koče in se z denarjem skriti v grmovju;
- Danilo Zelen, verjetno ranjen, je po odločnem odporu izvršil častni samomor (šele po predaji Majnika), da ne bi živ padel v italijanske roke;
- poleg Jožeta Zalarja (in kakšnega raubšica), je tako le še Anton Šmalc v Ribnici vedel za trenutno skrivališče treh tigrovcev;
- po izjavi Antona Majnika, tigrovca in partizana, ki jo je leta 1971 zapisal Jože Zalar, ribniški orožniki in karabinjerji niso iskali Danila Zelena, temveč samo Majnika!

Doslej v nobenem zapisu okrog spopada tigrovcev na Mali gori ni bilo omenjeno, da je šlo, poleg oboroženega (strelskega) spopada, tudi za finančno transakcijo oz. zamenjavo velike vsote jug. dinarjev (30 milijonov dinarjev) v italijanske lire. Organizacija TIGR je gotovo imela, poleg arhive, tudi znatna finančna sredstva, vendar o tem ne vemo skoraj ničesar.

Če je verjeti tej informaciji Antona Majnika, potem se postavlja logično vprašanje od koga in kdaj je Ferdinand Kravanja, na poti iz Niša (iz zapora) do Male gore, dobil toliko denarja oz. kje je organizacija TIGR imela spravljena finančna sredstva? Delno vemo samo to, da Danila Zelena ni financiral ObC VKJ v Ljubljani, temveč nekdo iz Beograda (GŠ

VKJ, morda tudi britanska SOE). V britanskih arhivih (dr. Gorazd Bajc) pa menda ni podatkov o financiranju TIGR-a, temveč samo o nakazilih za SOE v Jugoslaviji …

Verjetno je šlo za milijon dinarjev, ki so ga Britanci aprila 1941 pred odhodom iz Beograda pustili Albertu Rejcu, vodji TIGR-a, ker niso vedeli kam z denarjem, Rejec ga zložil v kartonsko škatlo in skril v drvarnici pri Domingovih. Morda je to bil del denarja, ki ga je Kravanja prinesel na Malo goro, (Vir: Tatjana Rejec, Partija in tigrovci, Slovenska matica, Ljubljana, 2006).

V svojem članku o dokumentih, ki mi jih je pokazal Bruno Tekavec, sem pogrešal dokaz, da je bil njegov oče, Filip Tekavec, kot podčastnik VKJ zares kaznovan zaradi političnega delikta – komunistične propagande. Kakor sem zapisal, mi je Bruno Tekavec celo omenil domnevo, da je bil oče kaznovan (na 5 let zapora) zaradi kraje!

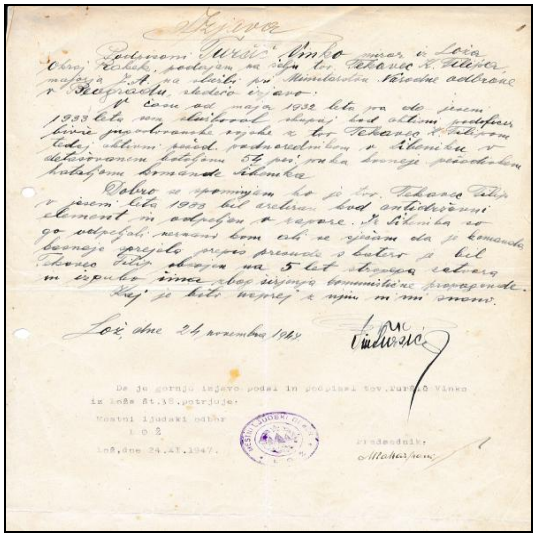

Vinko Turšič, 24. 11. 1947, Lož

Zdaj je tudi ta dilema odpadla, saj mi je Gašper Tekavec poslal pisno izjavo Vinka Turšiča iz Loža, bivšega podčastnika VKJ in kolega Filipa Tekavca v garniziji Šibenik, da je bil imenovani res kaznovan s 5 leti strogega zapora in izgubo čina podnarednika VKJ zaradi širjenja komunistične propagande.

Izjava je datirana in overjena v Ložu 24. novembra 1947 in je Filipu Tekavcu verjetno služila za dokazovanje partijskega staža in delovne dobe.

Te dni sem javno zapisal, da tudi zasebni arhivi vsebujejo pomembne zgodovinske podatke o naši preteklosti. To bo veljalo tudi za dogajanja na Mali gori sredi maja 1941.

Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju,
Ljubljana